

Maidla Sõnumitooja

Nr 7 Veebruar 2005

MAIDLA VALLA AJALEHT

Tasuta

Eesti Vabariik 87 - iseseisvuse kaks imet

Kümme aastat enne Eesti riigi väljakuulutamist mõtiskles Juhan Liiv:

"Sa oled kui salanaine, mu kallid kodumaa, kui sarnane naine, kellest, ei kõlba kõnelda.

Kui vahest nagu vargsi su poole mõte käis, siis panevad nad pahaks, kõik ilm siis kisa täis..."

Need sõnad pandi kirja aastal 1908. Ehkki täna, pea sada aastat hiljem on meil õigus avalikult ja uhkelt kõnelda Eesti Vabariigist kui oma seaduslikust naisest, jääb siiski mulje, et okupatsiooniajad ning kõige pühamate väärtuste julm mahasurumine on jätnud oma jälje.

Oleme taasleitud vabaduses jõudnud teise äärmusse - vabadust nähakse pahatühti õiguses kõige üle ironiseerida, õiguses kuulutada end "vabaks" kindlatest väärtustest, milleta Eesti rahvusriiki pole võimalik määratleda. Meediamullide, reklaami ja meelelahutuste laviinis tunnevad küllap paljud, et kodumaa-armastusest, oma riigi erilist väärtustamisest ei kõlbagi avalikult rääkida.

Eesti Vabariigi aastapäev annab põhjust mõtiskleda meie vaba isamaa - Eesti ime - sõnumi üle. Õieti tuleb kõnelda kahekordsest Eesti imest. Esimene leidis aset ajavahemikus 1917-1920. See algas Maapäeva valimistest, 24. veebruari iseseisvusmanifestist ning leidis üldtunnustatud väljenduse Tartu rahulepingus. Mis tookord toimus, oli tõepoolest ime, arvestades seda, et kõik reaalsuutlikka kaalutlused kõnelesid asjade sellise käigu vastu. Aastal 1918 peeti

iseseisvaid rahvusriiki 19. sajandi igandiks, anakronismiks. Suurmood oli ülemaailmne sotsialistlik revolutsioon, mille levimist oodati Venemaalt Saksamaale ja mujale. Eesti iseseisvuses nägi bolshevistlik Venemaa tülikat teetõket revolutsiooni levitamisel Saksamaale. Kuid ka Eestis eneses suhtuti iseseisvasse Eesti riiki algul kõhklevalt. Paljud nägid selles mingit kodanlaste erahuvi, millega töölised ega maarahval pole midagi pistmist.

Vabadussõja käigus sündinud imet kirjeldab haaravalt Albert Kivikas oma teoses "Nimed marmortahvil". Henn Ahase, maata kehviku poja ületuleku punasest leerist valgesse otsustas seesama instinktiivne sügav vajadus, mis on raiutud tänase Eesti Vabariigi põhiseadusse: riik, mis peab "tagama eesti rahvuse ja kultuuri säilimise läbi aegade". Eesti rahvuse, keele ja kultuuri püsivuse tagamiseks sai ja saab ka 21. sajandil olla üksnes rahvusriik.

Õnneks selgus enamusele eestlastele koos Henn Ahasega 1919. aasta alguseks, et sotsialism, kõnelemata kommunistlikest terroristidest toob Eestile otse vastupidist - rahvustundest ja isade väärtustest jõhkra ülerullimise ning eesti maameeste higi ja vaevaga omandatud talude konfiskeerimise.

Üksnes Eesti Vabariik suutis teostada maareformi ning jagada soovijaile maad. Ometi oli iseseisvuse väljakuulutamise vähe - otsustavaks tuleprooviks sai rahva valmisolek ja organiseerumisevõime oma vabadust kaitsta, seda vajadusel omaenda elu ohverdades. Vabadussõjaga

tõestas eesti rahvas rahvusvahelisele üldsusele oma võimekust ja küpsust iseseisvale riiklusele. Tõestas seda esmaajoones Nõukogude Venemaale, kes Tartu rahulepingus tunnustas tingimusteta ja igaveseks ajaks Eesti iseseisvust. Seda koos tõdemusega, et Eestile ei järgne mingeid kohustusi eelnevast kuulumisest Tsaari-Venemaa koosseisu. Teine Eesti ime sündis aastail 1987-1991. Eesti rahvast pool sajandit pantvangis hoidnud terroristide võimu oli hakatud pidama kui mitte normaalseks, siis lihtsalt paratamatuks ja muutumatuks. Nõukogude Liit tundus liig vägev, kommunistliku partei ainujuhtimine ainuvõimalik, selle vastu avalikult astumine aga mõttetu enesetapuüritus. Selliseid meeleolusid võimendati teadlikult valitseva partei poolt. Isegi nõukogude süsteemi silmnähtav kriis ei andnud veel põhjust uskuda, et sellele võiks leida reaalselt aseainet. Olime harjunud mõtlema ja tegutsema nõukogude korra raames. Isegi uuendusi ja suuremat vabadust arvatigi olevat võimaliku saavutada "kits kärneriks" põhimõttel, uskudes, et sama partei, kes äärmusliku terroriga endale ainuvõimu haaras, nüüd seda võimu ise rahvale loovutama hakkab.

Teine Eesti ime kehastus eesti demokraatlikus rahvaalgatuses, millega omaenda parema äranägemise alusel organiseerunud kodanikud hakkasid ise ja instinktiivselt, s.o. - ilma kompartei kohustusliku juhtimiseta, kujundama olemasolevale alternatiivi. Sellist alternatiivi, mis vastaks eesti rahva enda huvidele. Sündis uus Henn Ahase sündroom - tunnetades sügavat vajadust tagada eesti rahvuse ja kultuuri

säilimine, jõudsid tuhandet inimesed - nagu Vabadussõja algul Henn Ahas - instinktiivselt pseudo-punasest leerist rahvusteleeride leeri. Õnneks toimus uus vabadussõda veretult ja tsiviliseeritult. Seda võib soovi korral nimetada kolmandaks Eesti imeks. Eestis oleks võinud aset leida tragöödiad, mis mõned aastad hiljem toimusid endise Jugoslaavia aladel - Bosnias, Horvaatias ja Kossosovos. Rahvuslaste leeri selgeks sihiks kujunes aastast 1988 täielikult iseseisev, Moskva võimust ja kompartei juhtimisest vabanenud Eesti rahvusriik. Neid nõudeid väljendas programmiliselt 20.augustil 1988 asutatud esimene mitte-kommunistlik erakond - Eesti Rahvusliku Sõltumatuse Partei. Eesti rahvusriigi taotluse muutis aga reaalseks alternatiiviks 1989. aastal aset leidnud ainulaadne rahvaalgatus - kodanike komiteede liikumine. Eesmärk oli määratleda inimeste ring, kes on õigustatud otsustama Eesti tuleviku üle, juhul kui tingimused selleks peaksid tekkima. Inimesed hakkasid endid algul hirmu ületades, siis aga üha endastmõistetavamalt kirja panema iseseisva Eesti Vabariigi kodanikena. Trotsides veel kehtivat reaalsust, mis kohustas neid kandma Nõukogude punapassi ning kuuluma Nõukogude Liitu. Aastaga registreeris end 700.000 isikut, kes olid suutlised tõendama, et nemad või nende vanemad on seaduslikult üha edasi eksisteeriva Eesti Vabariigi kodanikud. 15 aastat tagasi, 24. veebruaril 1990, valisid end registreerinud kodanikud oma ajutise esinduskogu - Eesti Kongressi, kes sai ainupädevuse otsustada Eesti riikliku staatuse ja kodakondsuse üle.

Selle rahvaalgatuse tulemuseks oli kompartei poliitiline häving. Kui veel 1989. aasta algul arvati, et ilma kompartei ei suudeta ühtegi tõelist muudatust ellu viia, siis aasta hiljem oli Eesti Kongressi näol loodud alternatiiv, mis näitas teed mitte enam gorbatshovliku Nõukogude Liidu, vaid vaba Lääne suunas. Kompartei osutus eilse päeva reaalsuseks ning sulas 1990. aasta kevadel vaikselt nagu kevadine lumehang. Selle sulamise põhjustas eesti rahva võimsalt võrsunud usk tõelisesse vabadusse ja rahvusriiki. Täna võib kindlalt väita, et eesti rahva võime ja organiseerumisoskus luua rahumeelselt ja kultuuriselt kehtivale diktatuurile demokraatlik alternatiiv on rahvusvahelises mastaabis ainulaadne saavutus. Võime sellele õigustatult uhked olla.

Jääb üle vaid küsida, mis saanuks siis, kui augustis 1991 iseseisvus oleks välja kuulutatud eelkirjeldatud kodanikepoolse ettevalmistuseta? Paremalt juhul tekkinuks reformitud kompartei juhtimisel näiliselt iseseisev Nõukogude Eesti, kuid kodakondsuse null-variandi alusel. See tähendab, et otsustusõiguse Eesti tuleviku üle oleksid saanud Nõukogude okupatsiooni tegevuse alusel kõik Eesti territooriumil parajasti elavad isikud, kaasa arvatud tuhandet okupatsiooniar mee sõjaväelased (isegi viimasesse ülemnõukogusse kuulus 4 Nõukogude armee kõrget ohvitseri). Esimeses Riigikogus oleks olnud tõenäoliselt 30% mitte-eestlasi, Eesti püsivaks kakskeelsena ning Vene väed olnuks tõenäoliselt tänagi siin, nii nagu nad viibivad näiteks Moldovas. Mõistagi poleks me sellises olukorras suutnud teostada majandusreformi ega taotleda Euroopa

**Täna lehes:
Kindralmajor
Aleksander
Tõnissonist
monumendist
Naisansambel
"Rukkilill" 20
Vallavolikogu
ja valla-
valitsuse
tegemistest**

Liitu või NATO-sse astumist. Mis aga kõige olulisem - ilma 700 000 Eesti kodaniku tahted avalduseta, mida võib õigusega pidada kõige autentsemaks referendumiks iseseisva rahvusriigi kasuks - puuduks Eesti põhiseaduses kõige olulisem lause - Eesti Vabariigi ülesanne on "tagada eesti rahvuse ja kultuuri säilimine läbi aegade." Ja muidugi poleks tähistatud Eesti riigi 87. sünnipäeva 24. veebruaril nagu seda teeme nüüd. Uus, järjepidevuse ise katkestanud Eesti riik saanuks alles 14 -aastaseks.

Imesid tuleb mitte üksnes uskuda. Neid on võimalik ellu viia. Eesti rahvas võib tunda rahuldust kaks korda ellu viidud vabaduseime puhul.

Tunne Kelam

*Õnnitleme vallakodanikke
Eesti Vabariigi 87. aastapäeva puhul!*

*Soovime Teie tegemistes kindlat meelt,
sihikindlust ja koostöötahet!*

*Maidla Vallavolikogu
Maida Vallavalitsus*

